

Tematické okruhy na rigoróznou skúšku Predškolská pedagogika

Pozn.: S priebehom rigoróznejskej skúšky sa rigorozant môže oboznámiť v Smernici rigorózneho pokračovania na PF PU v Prešove (https://www.unipo.sk/public/media/14275/2023_2024-Smernica_rigorozneho_pokracovania.pdf).

Predškolská a elementárna pedagogika a psychológia (povinný predmet rigoróznejskej skúšky)

a) Tematické okruhy z predškolskej a elementárnej pedagogiky:

1. **Dieťa/žiak vo výchovno-vzdelávacom procese.** Pedagogické diagnostikovanie. Výber metód na posúdenie kognitívnej, sociálno-emocionálnej a psychomotorickej oblasti dieťaťa/žiaka. Interpretácia výsledkov pedagogického diagnostikovania a vyvodzovanie záverov pre inovácie výchovno-vzdelávacieho procesu.
2. **Vnútročné a vonkajšie podmienky učenia sa.** Metódy a nástroje identifikácie poznávacích schopností dieťaťa/žiaka, jeho motivácie k učeniu sa a vzdelávacích potrieb.
3. **Sociokultúrne prostredie dieťaťa/žiaka.** Vplyv sociokultúrneho prostredia na osobnostný rozvoj dieťaťa/žiaka. Metódy a nástroje identifikácie sociokultúrneho prostredia dieťaťa/žiaka.
4. **Kurikulum školskej edukácie.** Štátny vzdelávací program a školský vzdelávací program. Tvorba kurikula. Zásady plánovania výchovno-vzdelávacieho procesu.
5. **Fázy a štruktúra výchovno-vzdelávacieho procesu.** Formulácia cieľov, výber obsahu, metód, didaktických prostriedkov, učebných činností a spôsobov hodnotenia dieťaťa/žiaka.
6. **Facilitácia výchovno-vzdelávacieho procesu.** Stimulácia a riadenie učenia sa jednotlivcov, skupín a tried. Metódy a stratégie personálneho a sociálneho rozvoja dieťaťa/žiaka. Efektívna pedagogická komunikácia a vytváranie podporujúcej klímy vo výchovno-vzdelávacom procese.
7. **Evalvácia výchovno-vzdelávacieho procesu.** Pedagogická reflexia, druhy reflexie, metódy reflexie. Význam reflexie z hľadiska skvalitňovania výchovno-vzdelávacieho procesu.
8. **Učiteľ predprimárneho/primárneho stupňa vzdelávania.** Profesionálny rozvoj pedagogického zamestnanca a možnosti kariérneho rastu. Metódy a nástroje posudzovania úrovne rozvoja vlastných profesionálnych kompetencií, plánovanie vlastného profesionálneho rozvoja.
9. **Spolupráca učiteľa s ďalšími aktérmi výchovno-vzdelávacieho procesu.** Spôsoby komunikácie a poradenstva. Možnosti spolupráce. Profesionálne učiace sa komunity. Organizačná štruktúra školy a úlohy špecialistov a odborných zamestnancov.
10. **Škola ako učiacia sa organizácia.** Kultúra školy. Pedagogická koncepcia školy, vízia, poslanie a deklarované hodnoty školy. Participácia učiteľa na rozvoji školy ako učiacej sa organizácie.
11. **Edukácia detí a žiakov vo voľnom čase.** Voľný čas, výchova mimo vyučovania. Potreby a záujmy súčasných detí a žiakov. Štátne výchovné programy pre školské výchovno-vzdelávacie zariadenia. Neformálna výchova a vzdelávanie.
12. **Metodológia pedagogického výskumu.** Výskum a druhy výskumov. Charakteristika kvantitatívneho pedagogického výskumu, proces výskumu, metódy zberu a spracovania empirických dát. Charakteristika kvalitatívneho pedagogického výskumu, proces výskumu, stratégie (dizajny), metódy zberu a spracovania empirických dát. Charakteristika zmiešaného pedagogického výskumu.

Literatúra:

- BRESTOVANSKÝ, M. et al. (2020). *Zuzana a jej škola. Príbeh o profesijnej učiacej sa komunite*. Trnava: PdF PU v Trnave.
- FERENCOVÁ, J., & KOSTURKOVÁ, M. (2020). *Kapitoly z didaktiky. Od učenia sa k vyučovaniu*. Prešov: Rokus.
- GAVORA, P. et al. (2010). *Elektronická učebnica pedagogického výskumu*. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského. Dostupné na: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/>
- NOVOTNÁ, E. (2023). *Pedagogika voľného času. Teória výchovy mimo vyučovania a vo voľnom čase*. Prešov: Rokus.
- NOVOTNÁ, E. (2023). *Výchova mimo vyučovania. Riadenie edukačného procesu v školských zariadeniach*. Prešov: Rokus.

- NOVOTNÁ, E. (2022). *Neformálna výchova a vzdelávanie v školskom klube detí : metodika implementácie princípov neformálnej výchovy a vzdelávania v školskom klube detí*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné na: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/NovotnaE2>
- LYNCH, Z., & VARGOVÁ, M. (2020). *Materská škola – dieťa, hra, učenie*. Banská Bystrica: Belianum.
- MIŇOVÁ, M. (2023). *Pedagogické diagnostikovanie v materskej škole*. Prešov: Rokus.
- PORTIK, M. et al. (2012). *Predškolská a elementárna didaktika*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- PIROHOVÁ, I., & MIŇOVÁ, M. (2023). *Pedagogické diagnostikovanie, poradenstvo a intervencia v materskej škole*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove.
- SEVERINI, E., & KOSTRUB, D. (2018). *Kvalitatívne skúmanie v predprimárnom vzdelávaní*. Prešov: Rokus.
- ŠMELOVÁ, E. et al. (2018). *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál.
- SYSLOVÁ, Z., KRATOCHVÍLOVÁ, J., & FIKAROVÁ, T. (2018). *Pedagogická diagnostika v MŠ*. Praha: Portál.
- Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách. Konsolidované znenie. (2022). [online]. Bratislava: Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, Štátny pedagogický ústav. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/24534.pdf>
- Školský vzdelávací program. [online]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/statny-vzdelavaci-program-skolsky-vzdelavaci-program/>
- Štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie. Konsolidované znenie. (2024). [online]. Dostupné na: [28446.pdf](https://www.minedu.sk/data/att/28446.pdf) (minedu.sk)
- Štátny vzdelávací program. Primárne vzdelávanie – 1. stupeň ZŠ. [online]. Dostupné na: [Rámcový vzdelávací program pri základné vzdelávanie – ISCED 1](https://www.minedu.sk/data/att/24534.pdf) (minedu.sk)
- Štátne výchovné programy. (2022). [online]. Dostupné na: [Štátne výchovné programy - ŠPÚ](https://www.statpedu.sk/) (statpedu.sk)
- ŠUŤÁKOVÁ, V., FERENCOVÁ, J., & ZAHATŇANSKÁ, M. (2017). *Sociálna a didaktická komunikácia*. Bratislava: Wolters Kluwer.
- ZÁKON z 22. mája 2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. Dostupné na: [ZZ 2008 245 20231223.pdf](https://www.zbierka.zk.sk/2008/245/20231223.pdf) (slov-lex.sk)

b) Tematické okruhy zo psychológie:

1. **Telesný a motorický vývin** v jednotlivých vývinových obdobiach. Vývin jemnej a hrubej motoriky. Vývin kresby.
2. **Poznávacie procesy**. Charakteristika jednotlivých poznávacích procesov. Vývin poznávacích procesov v jednotlivých vývinových obdobiach. Rozvoj poznávacích procesov v škole.
3. **Emócie a city**. Charakteristika a zložky emócií. Vývin emócií a citov v jednotlivých vývinových obdobiach.
4. **Osobnosť a postoje**. Štruktúra osobnosti. Vývin osobnosti v jednotlivých vývinových obdobiach. Zložky, utváranie a zmena postojov u detí.
5. **Sociálne vzťahy**. Vývin sociálnych vzťahov v jednotlivých vývinových obdobiach. Poznávanie sociálnych vzťahov v školskej triede ako malej sociálnej skupine.
6. **Školská zrelosť/pripravenosť**. Zložky školskej zrelosti/pripravenosti. Posudzovanie školskej zrelosti/pripravenosti.
7. **Psychológia rodiny**. Štýly rodinnej výchovy a ich vplyv na vývin osobnosti dieťaťa. Násilie v rodine, syndróm CAN (syndróm zanedbávaného, týraného a zneužívaného dieťaťa).
8. **Učenie a motivácia k učeniu**. Druhy učenia. Faktory podporujúce motiváciu žiaka k učeniu. Aktivizácia detí/žiacov.
9. **Komunikácia učiteľ-rodič**. Aktívne počúvanie. Asertívne techniky. Znaky a priebeh efektívneho rozhovoru. Príprava na rozhovor zo strany učiteľa.
10. **Syndróm ADHD** – syndróm hyperaktivity s poruchou pozornosti. Etiológia, symptómy, liečba a prognóza ADHD. Následky ADHD v sociálnej oblasti (reakcie a postoje rodičov a rovesníkov). Dieťa s ADHD v škole.
11. **Psychosomatické poruchy a neurotické poruchy v detskom veku**. Neurotické príznaky v detskom veku. Tikové poruchy, mutizmus a enuréza, enkopréza. Etiológia, symptómy, terapia a prevencia porúch.
12. **Problémové správanie sa detí/žiacov a poruchy správania**. Príčiny problémového správania sa a možné intervencie. Etiológia a charakteristika porúch správania v detskom veku.
13. **Šikanovanie**. Etiológia, príznaky, prognóza šikanovania. Riešenie a prevencia šikanovania.
14. **Prevencia drogových a nelátkových závislostí** (mobily, počítače a i.)

15. Stres a jeho zvládanie v učiteľskom povolání. Príčiny a prejavy stresu. Stratégie zvládania stresu. Syndróm vyhorenia.

Literatúra:

- AUGER, M. T., & BOUCHARLAT, CH. (2005). *Učiteľ a problémový žák*. Praha: Portál
- BOBÁKOVÁ, M. (2022). *Vybrané kapitoly z pedagogickej psychológie v kontexte predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie*. Prešov: Prešovská univerzita.
- BÚGELOVÁ, T. (2002). *Komunikácia v škole a rodine*. Prešov: FF PU.
- FEDOR, M. (2019). *Týrané, zneužívané a zanedbávané dieťa*. Martin: Osveta.
- FUCHSOVÁ, K. (2008). *Týrané dieťa*. Bratislava: Iris.
- HELUS, Z. (2015). *Sociálna psychológia pro pedagogy*. Praha: Grada.
- HOLEČEK, V. (2014). *Psychologie v učiteľské praxi*. Praha: Grada.
- IZDENCZYOVÁ, N. (2018). *Vybrané kapitoly zo psychológie*. Prešov: PF PU.
- KIMPLOVÁ, T., JOCHMANNOVÁ, L., & SVOBODA, J. (2023). *Psychologie rodiny*. Praha: Grada.
- KOLÁŘ, M. (2011). *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál.
- KONČEKOVÁ, Ľ. (2005). *Patopsychológia*. Prešov: LANA.
- KONČEKOVÁ, Ľ. (2014). *Vývinová psychológia*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška.
- LAŽOVÁ, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči*. Praha: Portál.
- MICHALOVÁ, Z. (2012). *Předškolák s problémovým chováním*. Praha: Portál.
- ONDREJKOVIČ, P. & POLIAKOVÁ, E. (1999). *Protidrogová výchova*. Bratislava: Veda.
- ŘÍČAN, P. & JANOŠOVÁ, P. (2010). *Jak na šikanu*. Praha: Grada.
- VÁGNEROVÁ, M. (2014). *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.
- VÁGNEROVÁ, M. (2014). *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.

Vzdelávacia oblasť jazyk a komunikácia
(voliteľný predmet rigoróznej skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Vplyv reči orientovanej na dieťa na osvojovanie si jazyka.** Charakteristika registra matky a učiteľky v materskej škole.
2. **Vývin a stimulácia detskej reči.** Osvojovanie si a rozvoj počúvania (rozvoj fonematického sluchu, synteticko-analytické činnosti so slovami), výslovnosti, gramatiky (flexia, tvorba viet), slovnej zásoby (osobitne slovotvornej motivácie a obraznosti v jazyku), naratívnej kompetencie, dialogickej a monologickej komunikácie.
3. **Spôsob a možnosti hodnotenia rečového vývinu v predškolskom veku.** Hodnotenie reči detí so zreteľom na ontogenetické zákonitosti a aktuálne výskumy v oblasti vývinu reči v predškolskom veku.
4. **Faktory ovplyvňujúce porozumenie textu.** Spôsob hodnotenia počúvania s porozumením a možnosti rozvoja počúvania s porozumením v predprimárnom vzdelávaní.
5. **Kritériá pre výber textov pre predprimárne vzdelávanie.** Axiologické a ontogenetické kritériá pre výber literárnych textov pre deti v predškolskom veku a vplyv rôznych typov textov na ich recepciu.
6. **Motivačné, interpretačné a estetickovýchovné činnosti pri práci s literárnym textom v predprimárnom vzdelávaní:** motivačné čítanie textu, vizualizácia, analyticko-interpretačné postupy pri odhaľovaní estetických hodnôt literatúry a etických hodnôt; reprodukcia a interpretácia, prednes, dramatizácia.
7. **Metodika integrácie rozvoja jazykovej a literárnej v predprimárnom vzdelávaní.** Kritériá výberu textov, ktoré sú vhodné na rozvoj porozumenia textu, resp. interpretáciu a zároveň môžu byť východiskom na stimuláciu reči dieťaťa. Rozvoj reči prostredníctvom literárnej interpretácie textu.

Literatúra:

- BIBIANA, revue o umení pre deti a mládež. [online]. Dostupné na: <https://www.bibiana.sk/sk/archiv/digitalna-bibiana/revue-bibiana>
- HARČARÍKOVÁ, P., & KLIMOVIČ, M. (2011). *Naratíva v detskej reči*. Prešov: Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta.

- HORECKÁ, M. (2008). *Hry s rečou. Tvorivé cvičenia pre deti, ktoré chcú správne vyslovovať*. Brno: Computer Press, a. s. Brno.
- GAL DRZEWIECKA, I. (2022). *Čitateľ a vizualizácia literárneho naratívu*. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- KLIMOVIČ, M. et al. (2020). *Implicitné jazykové znalosti dieťaťa*. Prešov: Prešovská univerzita, Pedagogická fakulta.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ., & VUŽŇÁKOVÁ, K. (2009). *Dieťa a slovo tvorba*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- O DIEŤATI, JAZYKU, LITERATÚRE. Časopis pre otázky rozvíjania komunikačnej a literárnej kompetencie. [online]. Dostupné na: <https://www.unipo.sk/pedagogicka-fakulta/katedry/kklv/odlj/>
- OAKHILL, J., CAIN, K., & C. (2015). *Understanding and teaching reading comprehension*. London & New York: Taylor and Francis Groupe.
- OBERT, V. (2002). *Detská literatúra a čitateľský rozvoj dieťaťa*. Nitra: Aspekt.
- SLANČOVÁ, D. (1999). *Reč autority a lásky*. Prešov: Prešovská univerzita, Filozofická fakulta.
- SLANČOVÁ, D. (Ed.) (2018). *Desať štúdií o detskej reči. Lexika – Gramatika – Pragmatika*. Bratislava: Veda. [online]. Dostupné na: [Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove \(pulib.sk\)](http://univerzita.prešov.sk/kniznica)
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2012). *Kompozícia v slovenčine*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.

Vzdelávacia oblasť matematika a práca s informáciami
(voliteľný predmet rigorózneho skúšky)

Tematické okruhy:

- 1. Charakteristika vzdelávacej oblasti matematika a práca s informáciami v súlade s kurikulumným dokumentom pre predprimárne vzdelávanie.**
Ciele vzdelávacej oblasti a požiadavky na prácu učiteľa. Štruktúra vzdelávacej oblasti. Adaptácie výkonových štandardov. Aplikácia štandardov v plánovacej činnosti učiteľa materskej školy.
- 2. Obsahové zameranie podoblasti Číslo a vzťahy.**
Charakteristika vzdelávacej podoblasti. Požiadavky na výkon detí. Gradácia sprístupňovania poznatkov podľa výkonových úrovní detí.
- 3. Obsahové zameranie podoblasti Geometria a meranie.**
Charakteristika vzdelávacej podoblasti. Požiadavky na výkon detí. Gradácia sprístupňovania poznatkov podľa výkonových úrovní detí.
- 4. Obsahové zameranie podoblasti Logika.**
Charakteristika vzdelávacej podoblasti. Požiadavky na výkon detí. Gradácia sprístupňovania poznatkov podľa výkonových úrovní detí.
- 5. Metódy sprístupňovania matematických pojmov a poznatkov v predprimárnej edukácii.**
Analyticko-syntetické a kritické zdôvodnenie výberu metód matematickej edukácie detí. Komparácia transmisívneho a konštruktivistického prístupu k matematickej príprave detí.
- 6. Didaktické prostriedky v predprimárnej matematickej edukácii.**
Charakteristika didaktických prostriedkov aplikovateľných v predprimárnej matematickej edukácii a zdôvodnenie ich výberu.
- 7. Diagnostika a evaluácia matematických poznatkov v predprimárnej edukácii.**
Metódy diagnostikovania a evaluácie matematických poznatkov detí. Eliminácia evaluovaných nedostatkov.
- 8. Obsahové zameranie podoblasti Práca s informáciami.** Gradácia sprístupňovania poznatkov podľa výkonových úrovní detí.
- 9. Didaktické prostriedky a nástroje využívané v podoblasti Práca s informáciami.**

Literatúra:

- BEDNÁŘOVÁ, J., & ŠMARDOVÁ, V. (2007). *Diagnostika dítěte předškolního věku*. Brno: Computer Press.
- HEJNÝ, M., & KUŘINA, F. (2001). *Dítě, škola a matematika. Konstruktivistické přístupy k vyučování*. Praha: Portál.

- KASLOVÁ, M. (2010). *Předmatematické činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: RAABE.
- SLEZÁKOVÁ, J. et al. (2020). *Předmatematika I. Metodika pro učitele mateřských škol*. Praha: H-mat.
- SLEZÁKOVÁ, J., & ŠUBRTOVÁ, E. (2015). *Matematika všemi smysly aneb Hejného metoda v MŠ*. Praha: Step by step. [online]. Dostupné na:
https://www.hmat.cz/sites/default/files/kestazeni/Brozura_Hejneho_metoda-web.pdf
- Povinné predprimárne vzdelávanie: sprievodca cieľmi a obsahom, 2021. Bratislava, ŠPÚ. [online]. Dostupné na:
<https://www.statpedu.sk/files/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/predprimar/sprievodca-cielmi-obsahom.pdf>
- ŠIMČÍKOVÁ, E. (2016). *Matematika a práca s informáciami*. Bratislava: ŠPÚ. [online]. Dostupné na:
https://www.statpedu.sk/sites/default/files/nove_dokumenty/zavadzanie-isvp-v-zs-a-gym/ms/zrevidovane_Matematika_na_zverejnenie.pdf
- ŠIMČÍKOVÁ, E., & TOMKOVÁ, B. (2014). *Hravá matematika v materskej škole*. Bratislava: MPC. [online]. Dostupné na: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/simcikova_tomkova.pdf
- ŠIMČÍKOVÁ, E., & TOMKOVÁ, B. (2015). *Matematika v predškolskej edukácii*. Prešov: PU v Prešove, PF.
- ŠIMČÍKOVÁ, E., & TOMKOVÁ, B. (2015). *Matematika a práca s informáciami*. In: *Svet škôlkara*. Bratislava: Raabe

Vzdelávacia oblasť človek a príroda
(voliteľný predmet rigorózneho skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Prírodovedné vzdelávanie detí v materských školách.** Prírodovedné vzdelávanie detí predškolského veku a štátny vzdelávací program. Obsahové zameranie podoblastí.
2. **Vyučovacie metódy a organizačné formy v prírodovednom vzdelávaní detí predškolského veku.** Slovné vyučovacie metódy – rozprávanie, opis, vysvetľovanie, rozhovor, beseda; názorné vyučovacie metódy – demonštrácia, pozorovanie, pokus. Prírodovedná vychádzka, prírodovedná exkurzia. Práca v kútiku prírody – jeho vybavenie, činnosti v kútiku prírody: pozorovania, pokusy, pestovateľské činnosti, výstavy, chov drobných živočíchov.
3. **Práca s rastlinným a živočíšnym materiálom v prírodovednom vzdelávaní detí predškolského veku.** Tvorba zbierok z rastlinného a živočíšneho materiálu, tvorba herbára rastlín, konzervovanie rastlín a húb. Areál materskej školy ako edukačný priestor pre realizáciu prírodovedných a environmentálnych aktivít s deťmi predškolského veku.
4. **Didaktické prostriedky v prírodovednom vzdelávaní v materskej škole.** Učebné pomôcky a didaktická technika v prírodovednom vzdelávaní. Možnosti využívania informačných a komunikačných technológií v prírodovednom vzdelávaní detí predškolského veku.

Literatúra:

- BERNÁTOVÁ, R. (2012). *Základy biológie rastlín, živočíchov a húb pre študentov odboru predškolská a elementárna pedagogika*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné na:
<http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova5>
- BERNÁTOVÁ, R. (2006). *Prírodoveda pre vychovávateľov a asistentov učiteľa*. Prešov: Pedagogická fakulta.
- BERNÁTOVÁ, R. & UHEREKOVÁ, M. (2008). *Prírodovedná záujmová činnosť*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita. Dostupné na: <http://www.pulib.sk/elpub/PF/Bernatova4/index.html>
- KOLEKTÍV AUTOROV. *Metodika predprimárneho vzdelávania*. [online]. Bratislava: ŠPÚ. Dostupné na:
https://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/ucebnice-metodiky-publikacie/publikacie/metodika_predprimarneho_vzdelavania.pdf
- ROCHOVSKÁ, I. (2011). *Využívanie bádateľských aktivít v materskej škole*. Ružomberok: Verbum.
- ROCHOVSKÁ, I. & KRÚPOVÁ, D. (2015). *Vědci v materské škole*. Praha: Portál.
- Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách. Konsolidované znenie. (2022). [online]. Bratislava: Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, NIVAM. Dostupné na:
<https://www.minedu.sk/data/att/24534.pdf>
- ŽOLDOŠOVÁ, K. (2016). *Človek a príroda. Metodická príručka k vzdelávacej oblasti ŠVP pre predprimárne vzdelávanie v materských školách*. [online]. Dostupné na:

https://www.statpedu.sk/files/sk/svp/zavadzanie-isvp-ms-zs-gym/matrska-skola/zrevidovane_clovek-priroda_na_zverejnenie.pdfmax.

Vzdelávacia oblasť človek a spoločnosť
(voliteľný predmet rigorózneho skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Vzdelávacia oblasť človek a spoločnosť v kontexte ŠVP pre predškolskú edukáciu.** Charakteristika vzdelávacej oblasti. Ciele vzdelávania. Obsahové a výkonové štandardy vzdelávacej oblasti.
2. **Organizačné formy, metódy a prostriedky vo vzdelávacej praxi predškolskej edukácie.** Definícia a klasifikácia organizačných foriem vyučovania. Vyučovacie metódy a prostriedky v predprimárnom vzdelávaní – charakteristika, klasifikácia a využitie.
3. **Outdoorová edukácia v materskej škole.** Charakteristika outdoorovej edukácie v predprimárnom vzdelávaní. Vychádzky a exkurzie v materskej škole. Environmentálne vzdelávanie s využitím prvkov miestneho regiónu. Terénne práce a pozorovania.
4. **Hodnotenie edukačných výsledkov vzdelávania v materskej škole.** Pedagogická diagnostika. Kontrola, klasifikácia a hodnotenie v predprimárnom vzdelávaní. Vzdelávací proces a spätná väzba.

Literatúra:

ŠVP pre predškolské vzdelávanie - človek a spoločnosť.

KANCÍR, J. & MADZIKOVÁ, A. (2011). *Didaktika vlastivedy*. Prešov: PF PU v Prešove.

KANCÍR, J. et al. (2020). *Environmentálna výchova pre predškolské a elementárne vzdelávanie*. Prešov: PF PU v Prešove.

KANCÍR, J. (2011). Environmentálna a regionálna výchova v kontexte kurikulárnej transformácie. In: Geografia Casoviensis V, Košice: Ústav geografie PRF UPJŠ.

KANCÍR, J. & Šolcová, S. (2021). Realizácia outdoorovej edukácie vo vybraných krajinách zapojených do Outward Bound International. In: Pedagogická orientácia, 2021, roč. 31, č. 2, s. 50–71

KANCÍR, J. (2013). Regionálna výchova – teória a prax. In: Geografická revue roč. 9, č. 1. B. Bystrica: FPV UMB.

Vzdelávacia oblasť človek a svet práce
(voliteľný predmet rigorózneho skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Pracovno-technické vzdelávanie detí predškolského a mladšieho školského veku.** Charakteristika Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách s dôrazom na vzdelávaciu oblasť Človek a svet práce. Charakteristika vzdelávacích podoblastí: Materiály a ich vlastností, Konštruovanie, Užívateľské zručnosti, Technológie výroby, Remeslá a profesie. Charakteristika vzdelávacej oblasti Človek a svet práce v rámci povinného predprimárneho vzdelávania. Charakteristika Štátneho výchovného programu pre školský klub detí – tematická oblasť výchovy – sebarozvoj a svet práce (pracovno-technická oblasť). Charakteristika Štátneho výchovného programu pre centrum voľného času.
2. **Psychomotorické učenie detí.** Charakteristika psychomotorického učenia detí. Charakteristika pojmov: zručnosť, návyk, spôsobilosť. Činitele psychomotorického učenia. Fázy psychomotorického učenia. Znaky úspešnosti motorického učenia. Metodický postup pri osvojovaní zručností.
3. **Jemná motorika dieťaťa predškolského a mladšieho školského veku.** Charakteristika jemnej motoriky. Charakteristika vývinu jemnej motoriky dieťaťa predškolského veku a dieťaťa mladšieho školského veku. Ruka ako úchopový orgán. Druhy úchopov. Činnosti, námety, stavebnice a hračky pre rozvoj jemnej motoriky. Konštrukčné zručnosti dieťaťa predškolského veku a mladšieho školského veku. Klasifikácia a typy stavebníc. Formulácia konštrukčnej úlohy – technické úlohy ako podpora technického myslenia detí.
4. **Metodika skladania papiera ako základná technika práce s papierom. Metodika strihania papiera ako základná užívateľská zručnosť.** Charakteristika základných manipulačných techník s papierom. Charakteristika skladania. Metodika skladania papiera – princípy. Význam

piktogramov – grafická predloha. Charakteristika strihania. Činnosti predchádzajúce strihanie. Typy nožníc. Bezpečnosť pri práci s nožnicami. Správny úchop nožníc. Metodika strihania – čiary a tvary. Materiál pre strihanie. Námety podporujúce rozvoj strihania.

5. **Prírodné a technické materiály. Nástroje a náradie.** Charakteristika prírodných a technických materiálov a ich klasifikácia (papier, kartón, lepenka, drevo, modelovací materiál, kov, textil, bavlna, juta a pod.) Vlastností jednotlivých materiálov. Techniky práce s materiálmi. Nástroje a náradie pri úprave materiálov. Praktické činnosti a námety s jednotlivými typmi materiálov.
6. **Technický kútik ako priestor pre podporu technického vzdelávania v predškolskom a mladšom školskom veku. Užívateľské zručnosti.** Charakteristika technického vzdelávania – projekt „Technické škôlky“. Výskumne ladená koncepcia technického vzdelávania. Príprava technického kútiku – materiálne a technické podmienky. Pravidlá a bezpečnosť v technickom kútiku. Námety činností v technickom kútiku. Charakteristika užívateľských zručností.

Literatúra:

- HAMBÁLKOVÁ, K., & VIŠŇOVSKÁ, M. (2022). *Podpora technického vzdelávania v predprimárnom vzdelávaní: možnosti implementácie projektu „Technické škôlky“*. Bratislava: ŠPÚ. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/files/sk/svp/zavadzanie-isvp-ms-zs-gym/materska-skola/spu-podpora-technickeho-vzdelavania-preview-08.pdf>
- HUĽOVÁ, Z. (2021). *Učíme sa technicky myslieť, tvoriť a pracovať v každom veku. Stimulačný program s metodikou*. Ružomberok: KU v Ružomberku.
- KOŽUCHOVÁ, M. (2003). *Obsahová dimenzia technickej výchovy so zameraním na predškolskú a elementárnu edukáciu*. Bratislava: UK.
- PUPALA, B., & VANČÍKOVÁ, K. (2021). *Povinné predprimárne vzdelávanie: sprievodca cieľmi a obsahom*. Bratislava: ŠPÚ.
- VARGOVÁ, M. (2007). *Metodika pracovnej výchovy a pracovného vyučovania*. Nitra: UKF.
- VYSKOTOVÁ, J., & MACHÁČKOVÁ, K. (2013). *Jemná motorika. Vývoj, motorická kontrola, hodnotení a testování*. Praha: Grada.
- ŽOLDOŠOVÁ, K., & MINÁRECHOVÁ, M. (2015). *Výskumne ladená koncepcia technického vzdelávania v materských školách*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis.
- ŽOLDOŠOVÁ, K. (2016). *Človek a svet práce. Metodická príručka k vzdelávacej oblasti Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách*. Bratislava: ŠPÚ.

Vzdelávacia oblasť umenie a kultúra (voliteľný predmet rigoróznejskej skúšky)

a) Tematické okruhy z hudobnej výchovy:

1. **Hudobná výchova v kontexte Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materskej škole.** Vzdelávacie štandardy oblasti hudobná výchova. Kurikulárne dokumenty ako východisko plánovania a realizácie hudobno-výchovných činností v materskej škole. Hudobno-pedagogické aspekty jednotlivých hudobno-výchovných činností a ich základná charakteristika. Trendy a koncepcie v hudobnej výchove detí predškolského veku. Osobnosť učiteľa hudobnej výchovy v materskej škole.
2. **Psychologická podmienenosť hudobno-výchovnej práce v materskej škole.** Hudobný vývin dieťaťa predškolského veku, hudobnosť, klasifikácia hudobných schopností a ich determinanty. Diagnostika hudobných schopností detí predškolského veku, metódy diagnostiky, práca s hudobne nadanými deťmi. Psychické roviny (kognitívna, afektívna a psychomotorická) vnímania, poznávania, prežívania, tvorby a vyjadrovania hudby.
3. **Pedagogická podmienenosť hudobno-výchovného procesu v materskej škole.** Metódy hudobno-výchovnej práce, ich charakteristika s ohľadom na jednotlivé hudobno-výchovné činnosti. Plánovanie a projektovanie hudobných aktivít v materskej škole. Princípy, formy a štruktúra vzdelávacích hudobných aktivít v materskej škole.
4. **Didaktické prostriedky v hudobnej výchove.** Kritéria (pedagogické, psychologické, estetické) výberu a uplatnenia hudobného materiálu. Hudobné hračky a ich uplatnenie v materskej škole. Evaluačná práca v materskej škole, uplatnenie metód evaluačnej práce pri vyhodnocovaní a plánovaní činností.

5. **Projektovanie v hudobnej výchove v materskej škole.** Uplatnenie integratívnych princípov v hudobnej výchove. Integratívne hudobné projekty, hudobná rozprávka a uplatnenie princípov umeleckej integrácie.
6. **Hudobno - folklórna komunikácia v materskej škole.** Uplatnenie prvkov tradičnej ľudovej hudobnej kultúry a detských folklórnych prejavov v živote materskej školy, v krúžkovej činnosti a pri projektovaní programov.

Literatúra:

- BALCÁROVÁ, B. (2010). Integratívna hudobná výchova v predprimárnej a primárnej edukácii. Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- BLÁŽEKOVÁ, M. (2011). *Orffov Schulwerk. Princípy a adaptácia*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, Pedagogická fakulta.
- DEREVJANÍKOVÁ, A. (2016). *Hudobná výchova. Metodická príručka k vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách*. Bratislava: ŠPU.
- DEREVJANÍKOVÁ, A. (2013). *Hudobná výchova - hráme sa s hudbou*. Bratislava: Pro Solutions.
- SEDLÁK, F., & VÁŇOVÁ, H. (2013). *Hudební psychologie pro učitele*. Univerzita Karlova v Praze, Praha: Karolinum
- TICHÁ, A. (2005). *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Praha: Portál.
- ŠVABOVÁ, B. (2012). *Riekanky a detské hry v predprimárnom období*. Ružomberok: Verbum.
- Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách – konsolidované znenie. (2022). [online]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/statny-vzdelavaci-program-skolsky-vzdelavaci-program/>

b) Tematické okruhy z výtvarnej výchovy:

1. **Výtvarná komunikácia v predškolskom veku.** Výtvarná výchova v kontexte Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie. Detská kresba/malba ako diagnostický nástroj. Spontánna tvorba Synestézia ako psychologický fenomén vo výtvarnej výchove. Psychodidaktika výtvarnej výchovy.
2. **Pedagogická interpretácia výtvarného diela v podmienkach predprimárnej edukácie.** Súčasný umenie ako dynamický východiskový bod výtvarnej výchovy. Spôsoby interpretácie pre detského recipienta. Algoritmus výtvarnej interpretácie. Galerijná pedagogika. Podnety nových médií v edukačnom procese.
3. **Funkcie ilustrácie v predškolskom veku.** Význam ilustrácie v edukačnom procese. Druhy ilustrácie pre deti. Interpretácia ilustračných štýlov v knihách pre deti.
4. **Alternatívne formy vo výučbe výtvarnej výchovy.** Artefietika vo výtvarnej výchove. Zážitkové metódy vo výtvarnej výchove. Výtvarné projektovanie, podnety a metodické zásady. Výtvarná dramatika. Interdisciplinárne presahy vo výtvarnej výchove (etická, environmentálna, literárna výchova, hudobná výchova atď.).

Literatúra:

- BACHUROVÁ, T. (2013). *Kontexty detskej recepcie ilustrácií*. [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné na: https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Bachurova_1/subor/9788055507583.pdf
- DAVIDO, R. (2000). *Kresba jako nástroj poznání dítěte*. Praha, Portál.
- GERO, Š., & TROPP, S. (2000). *Interpretácia výtvarného diela*. Banská Bystrica: PdF
- KULKA, J. (1990). *Psychologie umění*. Praha: SPN.
- PONDELÍKOVÁ, R. (2015). *Výtvarné techniky na rozvoj tvorivosti*. [online]. Dostupné na: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/r_pondelikova_vytvarne_techiky_na_rozvoj_tvorivosti.pdf
- SLAVÍK, J. (2001). *Umění zážitku, zážitek umění, teorie a praxe artefietiky*. UK Praha, PdF.
- SVOBODOVÁ, M. (1998). *Výtvarná výchova v předškolním věku*. Brno: Muni Press.
- ŠUPŠÁKOVÁ, B. (1999). *Projekty a alternatívne formy vo výtvarnej výchove*. Bratislava: GRADIENT.
- TELEPÁK, T. (2019). *Nástroje digitálneho média vo výtvarnej výchove detí mladšieho školského veku*. In *Užitečná symbióza II: Výtvarná kultúra v interakciách*. Ostrava: Ostravská univerzita.
- TOKÁR, M. (1996). *Kontexty umeleckej ilustrácie*. Prešov: Cuper.

Vzdelávacia oblasť zdravie a pohyb
(voliteľný predmet rigoróznej skúšky)

Tematické okruhy:

1. **Vzdelávacia oblasť zdravie a pohyb v predprimárnom vzdelávaní.** Vzdelávacia oblasť zdravie a pohyb v Štátnom vzdelávacom programe pre predprimárne vzdelávanie. Možnosti podpory pohybovej aktivity detí ako prevencia obezity v materskej škole. Diagnostikovanie pohybových predpokladov detí v predprimárnom vzdelávaní.
2. **Možnosti rozvoja pohybových schopností detí v predškolskom veku.** Didaktické prostriedky rozvoja silových, rýchlostných, vytrvalostných, koordinačných pohybových schopností a flexibility detí v predškolskom veku. Koncept pohybovej výkonnosti a zdravotne orientovanej telesnej zdatnosti detí.
3. **Motorické učenie a pohybové zručnosti v detstve.** Motorické učenie detí v kontexte telovýchovného procesu v materskej škole. Fázy motorického učenia a činitele. Pohybové zručnosti detí ako determinant celoživotnej pohybovej aktivity – znaky a vývinové fázy ich rozvoja. Koncept pohybovej gramotnosti v detstve.
4. **Somatický a motorický vývin detí predškolského veku.** Somatické charakteristiky detí a ich reflexia v telovýchovnom procese v predprimárnom vzdelávaní. Osobitosti motorického vývinu a pohybových predpokladov detí v predškolskom veku. Edukačné stratégie rozvoja pohybových schopností a zručností vo vzťahu k vývinovým osobitostiam v detí.
5. **Organizačné formy vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb v materskej škole.** Štruktúra a špecifiká vzdelávacej aktivity zo vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb. Organizačné formy pohybovej činnosti v dennom režime materskej školy (zdravotné cvičenie, telovýchovné chvíľky, pobyt vonku, sezónne pohybové činnosti).

Literatúra:

- RUŽBARSKÁ, I. (2018). *Motorické predpoklady detí v kontexte predprimárneho a primárneho vzdelávania*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
- MASARYKOVÁ, D. (2016). *Zdravie a pohyb. Metodická príručka k vzdelávacej oblasti Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav.
- MASARYKOVÁ, D. (2020). *Telesná a zdravotná výchova v predprimárnom vzdelávaní*. Trnava: Trnavská univerzita, Pedagogická fakulta.
- JUNGER, J., & PALANSKÁ, J. (2016). *Telesné zaťaženie detí v materskej škole*. Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta športu.
- DVOŘÁKOVÁ, H. (2011). *Pohybové činnosti pro předškolní vzdělávání*. Praha: Raabe.
- Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie – konsolidované znenie. 2022. [online]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/statny-vzdelavaci-program-skolsky-vzdelavaci-program/>